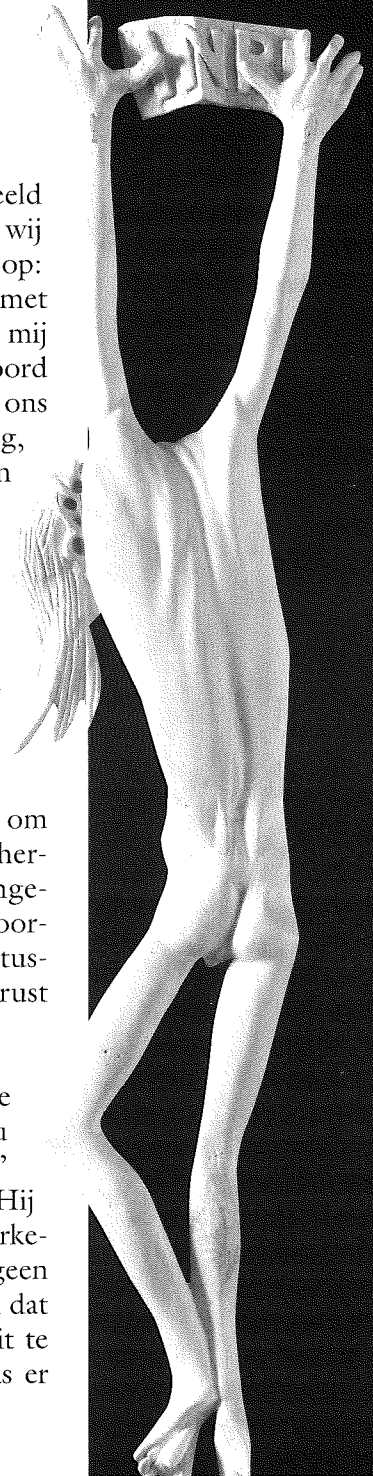

Goede Vrijdag

Wij hadden vroeger thuis een nogal realistisch kruisbeeld aan de muur hangen, vol bloedende wonden. Toen wij eens Engelse vrienden op bezoek hadden, merkten zij op: "Jullie zijn toch beschaafde mensen; wat doen jullie met zo'n sadistisch beeld in de kamer?" Heel de familie keek mij aan, want ik zat op het seminarie en zou dus het antwoord wel weten. Ik heb hun toen verteld, dat het kruis voor ons niet zozeer een teken is van marteling en ondergang, maar van verlossing. Wij bidden immers: "Wij aanbidden U, Christus, en loven U, omdat Gij door Uw heilig kruis de wereld verlost hebt." Bovendien, zei ik, is dit niet het einde van Jezus; Hij is door Gods kracht uit de dood opgewekt. Het teken van ondergang werd teken van heil.

De niet-katholieke Engelsen zagen natuurlijk wel heel scherp het afschuwelijke en ongerijmd. Een kruisbeeld was dan ook in de oudste tijden geen ereteken in de huiskamers van de christenen. Zij kenden de marteling van de kruisdood van dichtbij; dat was te erg om uit te beelden. Dat wij een gemartelde, naakte man als herinneringsteken van ons geloof hebben, is op zich ongegründ. Vergelijk het met andere godsdiensten, bijvoorbeeld het Boeddhisme: Boeddha zit welgedaan in lotushouding verzonken in een diepe meditatie; hij straalt rust en vrede uit.

Daar komt nog bij, dat het voor de apostelen op Goede Vrijdag helemaal niet vaststond, dat het ooit Pasen zou worden. Voor hen was Goede Vrijdag het einde. Jezus' kruisdood was zijn volledige afgang: niet alleen was Hij doodgemarteld, maar in de religieuze en politieke werkelijkheid van die dagen had de hele Jezus-beweging geen schijn van kans meer. De apostelen zagen heel scherp in dat het onmogelijk was om de idealen van Jezus verder uit te dragen. Na deze openbare en religieuze catastrofe was er geen toekomst meer voor Jezus.

Het was allemaal zo mooi begonnen. Jezus was de absoluut vrije en oorspronkelijke vertolker geweest van een nieuw godsbeeld. Hij interpreteerde de eeuwenoude Wet van Mozes op een nieuwe originele manier. Het ging Hem niet om de regels, maar om de mens, de menselijke mens en diens waardigheid. Maar op Goede Vrijdag hadden de verdedigers van wet, recht en moraal teruggeslagen en Hem uit de weg geruimd. En God, op wie Jezus zich altijd beroepen had als een Vader, liet het afweten: Jezus sterft in volstrekte verlatenheid. De God van de Wet had gezegevierd, de vloek van de Wet had het slachtoffer geraakt. Daarmee is Jezus' pretentie weerlegd en zijn gezag vernietigd; de weg die Hij gewezen had, blijkt een doodlopende te zijn. Hij wordt ontmaskerd als een dwaalleraar, een pseudo-profeet, een volksmisleider, een godslasteraar. Je hoort dat de leerlingen ook zeggen. Bijvoorbeeld de Emmaüs-gangers, die volkomen gedesillusioneerd waren: "Wij hadden gehoopt, dat Jezus de Messias zou zijn, maar het is niks geworden." Petrus zegt het op zijn simpele manier nog het duidelijkst: "Ik ga vissen"; met andere woorden: "Het is voorbij; ik ga terug naar mijn visserij, die ik drie jaar geleden omwille van Jezus heb opgegeven."

Herman Falke beeldt het crucifix bij voorkeur uit als de totale zelfopoffering van Jezus. Zie het beeld hiernaast, dat de titel draagt: 'Ik heb alles gegeven'. Jezus bleef ten einde toe en tot in de uiterste consequentie trouw aan zijn roeping om de God van liefde te brengen aan de mensen en om de mensen op te roepen tot het doen van gerechtigheid. Ook toen Hij daarmee de machthebbers tegen zich in het harnas joeg. Maar wat heeft Hij een lijden doorstaan, toen Hij dit onvermijdelijk lot op zich af zag komen. In de Hof van Olijven zweette Hij water en bloed; zijn hele menselijke gevoel kwam in opstand. En wat heeft Hij zich eenzaam gevoeld. Dit is de enige keer, dat de evangelist vermeldt, dat Hij dringend behoefte had aan mensen om zijn angst met hen te delen. De bekoring om het lijden te ontvluchten is hevig. Paulus schrijft daarover in de Hebreeënbrief: "In de dagen van zijn sterfelijk leven heeft Hij onder luid geroep en onder tranen gebeden en gesmeekt tot God, die Hem uit de dood kon redden" (5:7). Zoals psalm 69 al zei: "Red mij, red mij, o God; ik sta tot mijn nek in het water. U kent toch mijn vernederend lot, U kent mijn schaamte, mijn schande; mijn vijanden staan U voor ogen. Hun spot heeft mijn hart gebroken, ik kom er niet overheen. Wie leeft er met mij mee? Geen mens. Wie troost mij? Niemand te vinden" (psalm 69: 20-21).

Op de avond van Goede Vrijdag waren niet alleen de priesters van Jeruzalem en de schriftgeleerden, maar ook de apostelen en leerlingen

ervan overtuigd, dat het definitief afgelopen was met Jezus en met de Jezus-beweging. Maar wat zien we gebeuren? Historisch is vast te stellen, dat Goede Vrijdag het uitgangspunt wordt voor een wereldgodsdienst. Pas na de kruisdood is de door Jezus op gang gebrachte beweging echt doorgebroken. En Goede Vrijdag werd daarbij niet verdoezeld door de apostelen. Ze zeiden niet: "Ondanks de mislukking van Jezus op het kruis heeft Hij toch een mooie leer gebracht." Nee, ze maken Goede Vrijdag tot hart van de christelijke verkondiging. Zo zegt Paulus: "Wij verkondigen een gekruisigde Christus, voor Joden een aanstoot, voor heidenen een dwaasheid, maar voor hen die geroepen zijn, Joden zowel als Grieken, Gods kracht en Gods wijsheid. De dwaasheid van God is namelijk wijzer dan de mensen en de zwakte van God is sterker dan de mensen" (1 Kor. 1: 23-25). Zo maken de apostelen het verachte kruis tot teken van overwinning en ze roepen de vervloekte dwaalleraar uit tot Messias, Christus, Heer, Verlosser en Zoon Gods. Het is ongelooflijk hoe snel hun verhaal over de gekruisigde en verrezen Heer als een lopend vuur zich verspreidt in alle toenmaals bekende landen.

Deze menselijkerwijze niet te verklaren omslag in hun denken en doen komt door een explosieve ervaring, die de apostelen Pasen noemen: "De gekruisigde is niet in de dood gebleven, nee, Hij leeft en wij zijn daarvan de getuigen" (Hand. 2: 23-24; 32).

Sindsdien zingen de christenen: "Ave crux, spes unica: Gegroet o kruis, onze enige hoop". Sindsdien weten ze: Jezus heeft zich totaal gegeven voor ons heil, dus waarvoor zouden we nog bang zijn? En ze weten ook op hun beste momenten: God kan uit het kwade het goede trekken; ook uit bitter lijden kan iets goeds voortkomen. En: niet de machten van het kwaad hebben het laatste woord, maar God die liefde is en die het leven wil. Dat alles hebben de christenen geleerd op Goede Vrijdag, op die Calvarieberg bij Jeruzalem.

